UUTISET

Metsurin ja sahurin opinnoille on tilausta

Suomalaisella ammatillisella ja oppisopimuskoulutuksella olisi maailmalla paljon annettavaa ainakin luonnonvara-aloilla.

KAIJALEENA RUNSTEN

Uwaminan metsänhoitoyhdistyksellä on oma taimisto, jonka hoidosta jäsenet vastaavat yhdessä. Metsänomistajista noin kolmannes on naisia.

”Jos saataisiin mukaan yksityisiä kumppaneita oppilaitosten väliseen yhteistyöhön, koulutusvienti – olkoon kehitysyhteistyötä tai ihan puhtaasti bisnespohjaista – on yksi Suomen suurimpia mahdollisuuksia”, toteaa FAO:n erikoisasiantuntija **Juha Kiuru** Zimbabwen pääkaupungista Hararesta.

Yli 20 vuotta Afrikassa ja Aasiassa asiantuntijana toiminut metsäkoulutuksen ammattilainen selvittää paraikaa metsäopetuksen kehittämistä Zimbabwessa, Malawissa, Sambiassa ja Etelä-Afrikassa.

FAO:n kumppanina on YK:n teollisuuden kehittämisjärjestö Unido.

Insinööriksi ja tutkijaksi pääsee

Itäisen ja eteläisen Afrikan maissa annetaan korkeakoulutasoista opetusta metsä- ja puutaloudessa. Etelä-Afrikassa, jossa sijaitsee useita sellu- ja paperitehtaita, ammatillinen koulutus on pisimmällä mutta alin ammattiopetus puuttuu sieltäkin.

Esimerkiksi rakentamisen ammatteihin koulutustarjontaa on Kiurun havaintojen mukaan paremmin tarjolla.

15–17-vuotiaiden eli juuri peruskoulunsa päättäneiden on siksi vaikea löytää kotiseudultaan opiskelupaikkoja, vaikka innostusta metsätalouteen olisikin. Sama tilanne on maataloudessa.

Etenkin nuoret miehet ajautuvat roikkumaan kylillä tai lähtemään työn hakuun suurkaupunkeihin. Slummissakin töitä on vähän ja lisäksi läheisten sosiaalinen ja taloudellinen tukiverkko puuttuu. Köyhyyden kierre jatkuu.

Saappaat savessa -malli toimii

Tansaniassa metsäopetus on maanosan huippua. Pohjoisessa toimivat Arushan metsäoppilaitos ja Moshin metsäteollisuuskoulu.

Tansanialaisia metsäopettajia on paraikaa Hämeen ammattikorkeakoululla (HAMK) Evolla, jossa he liikkuvat suomalaiskollegoidensa ja näiden oppilaiden kanssa maastossa. Yksi heille uusi asia on esimerkiksi tietotekniikan ja karttapaikannuksen käyttö.

”Meillä Suomessa on hyvin toiminut perinne mennä maastoon. Se ei toimi Afrikassa vaan opiskelu on siellä hyvin luokkapainotteista”, kuvaa metsäalan opettaja **Romi Rancken.**

Monivuotinen yhteistyö on hänen mukaansa kuitenkin jo muuttanut Arushan ja Moshin opettajien suhtautumista opetusmenetelmiin.

Rancken työskentelee asiantuntijana hankkeessa ja palasi vastikään parin viikon matkalta Moshista. Kasaan saatiin metsurikoulutuksen opetussuunnitelman runko.

”Innostusta on. Etenkin metsäalan yrittäjät ovat kovin iloisia, kun käytännön tarpeita kuullaan.”

Alemman asteen metsäopetuksen opetussuunnitelma odottaa ensimmäistä hyväksyntää Tansanian ammatillisen koulutuksen virastossa. Arushassa ja Moshissa voidaan toivottavasti aloittaa opetus jo ensi vuonna.

Opetuksen kartoitus oli osa Tansanian suurta metsähanketta, PFP:tä, jota Suomi tukee vuosina 2014—2017.

KAIJALEENA RUNSTEN

Kehitysyhteistyö avaa ovia yrityksille

Kehityshankkeet opettavat suomalaisillekin, miten globaali ruokajärjestelmä toimii, Helsingin yliopiston professori **Jari Valkonen** painottaa. Yhteistyötä voitaisiin jatkaa muiden kehityshankkeita rahoittavien valtioiden ja yritysten kanssa.

”Kun isoimmat taloudelliset satsaukset on tehty, on tärkeää jatkaa, jottei rakennettu infrastruktuuri ja muutamat asiantuntijat jää sinne yksikseen.”

Tansaniassa näkee muun muassa paljon hollantilaisia ja tanskalaisia yrityksiä, jotka ovat jalkautuneet Afrikkaan markkinoimaan osaamistaan valtioiden välisen, virallisen kehitysyhteistyön vanavedessä.

Käytännön sovelluksia

”Suomalaisella puutarhatuotannolla on paljon tietotaitoa, jota voitaisiin laajemminkin hyödyntää kehitysyhteistyössä”, sanoo myös Puutarhanaisten puheenjohtaja **Leena Luoto.**

Hän on toiminut kummina Tansanian puutarhajärjestön Tahan hankkeessa Sansibarin saarella. Alan kehityspolku kulkee siellä hyvin samanlaista uraa kohti teollisempaa toimintaa kuin Suomessa aikanaan.

Suomalaisella tuotesuunnittelulla ja metallialan osaamisella olisi mahdollisuuksia siinä, että tansanialaiset voisivat tehostaa käsityövaltaista viljelytekniikkaansa.

”Polttomoottorilla käyviin koneisiin siirtyminen on liian hintavaa tuloihin nähden, joten siellä oli käyttöä oloihin sovelletuille, yksinkertaisille työkoneille.”

Sadon käsittelyn osaamiselle korjuun jälkeen on tarvetta. Esimerkiksi Sansibarin hedelmä- ja vihannestorilla viljelijöiden myyntipaikkaa suojaa nyt sateelta ja auringolta rullattava katos Helsingin tukkutorin malliin.

Myös saaren ensimmäinen aurinkoenergialla toimiva kaivo sekä tuotteiden keräilyvaraston jäähdytystekniikka on suunniteltu yhteistyössä puutarhanaisten ja suomalaisten laitevalmistajien kanssa.

KAIJALEENA RUNSTEN

Vihreä kulta käy kaupan

MATEMBWE, TANSANIA (MT)
Sahatavaralle on Afrikan kasvavissa talouksissa kuten Tansaniassa kysyntää. Taloja rakennetaan ja koteja sisustetaan, joten niin rakennuslaudalle kuin puusepänteollisuuden tuotteille on menekkiä.

Sahayrittäjä **Joshua Mexson Ndingwillä** on isot taapelit lautaa kuivumassa. Matembwen vihreä kulta tunnetaan pääkaupungissa Dar Es Salaamissa asti, vaikka kuljetusmatkat ovat pitkät.

Markkinoiden epävakaus kuitenkin harmittaa sahuria.

”Vielä pari vuotta sitten tavara meni hyvin kaupaksi. Nyt kiinalaiset ovat täällä eikä kauppa enää vedä.”

Kylässä toimii paitsi kenttäsahuri myös puuseppä **Gregory Kabelege**. Ryhmä nuoria miehiä opettelee hänen johdollaan perustaitoja valmistamalla mehiläispönttöjä.

Pöntöt ovat menossa paikallisen metsänomistajien yhdistyksen Uwaminan jäsenille.

Mehiläistarhaus on yksi keinoista, joilla tilat pyrkivät hankkimaan lisätuloja sen sijaan, että puuta hakattaisiin liian varhain. Muita sivutuloja haetaan muun muassa kanoista ja vihannesten sekä avokadojen tuotannosta.

Matkalla maakunnan keskuksesta Njombesta Matembween näemme rakennuksilla käytettävän jopa tuoretta lautaa.

Tilausta on niin puutavaran laadun kuin metsurien ammattitaidon kohentamiselle, toteaa australialainen metsäalan konsultti **Peter Shepherd.**

Ndingwillä on Shepherdille lista metsurien taitoja, joiden hän soisi kohentuvan.

Kenttäsirkkeleillä yrittäviä sahureita löytyy Tansaniasta tuhansia. Kun ammattikoulutusta ei ole, kannot jäävät pitkiksi, puuta haaskaantuu ja laudan laatukin vaihtelee.

Siscom Sanga naulaa mehiläispesiä Uwaminan mhy:n jäsentiloille.

Suomalaista tihkukastelutekniikkaa on viety Sansibarille. Zaidin taimisto testaa erityisesti tomaattilajikkeita.

Ammattioppia paikan päällä

Shepherd selvitti loppuvuodesta ja tämän vuoden alussa Tansanian metsäohjelmalle PFP:lle, millaista ammatillista opetusta maaseudun yrittäjät tarvitsevat.

Hän järkeilee yhdessä ohjelman neuvontapäällikön **George Matikon** kanssa, että metsänhoidon ja puuntyöstön lisäksi lyhyitä ammattikursseja tarvitsisivat metsäkadon ja ilmastonmuutoksen ehkäisemisen vuoksi myös metsänomistajat ja viljelijät.

Uwaminan jäsenet ovat saaneet apua Päijät-Hämeen metsänhoitoyhdistyksestä **Juha Hirvoselta**. Vierailuja on tehty molempiin suuntiin.

Kurssit pitääkin järjestää paikan päällä, koska esimerkiksi Matebwesta on Njombeen noin kolmen tunnin ajomatka ja autot ovat viljelijöillä harvinaisia.

”Maatilojen nuoret eivät pysty lähtemään tilalta kauas. Lyhyet kurssit saattaisivat innostaa perheellisiä kolme-, neljä- tai viisikymppisiäkin jatkamaan kansakouluun jääneitä opintoja”, summaa **Juha Kiuru**, joka oli PFP:ssä käynnistämässä opetuskartoitusta ennen siirtymistä FAO:lle.

Afrikassa tarvittaisiin siis suomalaista monimuotoisten opintopolkujen mallia, jonka lopuksi voi osoittaa näyttötutkinnolla ammattipätevyytensä.

KAIJALEENA RUNSTEN

FFD RY

Tuottajilta tuottajille

Tansania on yksi Suomen virallinen kehitysavun pitkäaikaisista kumppanimaista ja yksi Afrikan metsävaltaisimmista maista.
Maaseudun kehittämisjärjestöllä FFD ry:llä on Tansaniassa kolme hanketta, joista jokaisella on suomalainen kummijärjestö tukemassa osaamista.
Sansibarin vihannesviljelyä kehittää Tansanian puutarhayhdistys Taha.
Metsänhoitoyhdistys Uwamina on ollut yhteistyössä Päijät-Hämeen metsänhoitoyhdistyksen kanssa jo ennen FFD:n perustamista.
Siemenperunan tuotannossa Ari-Uyolen tutkimuskeskusta ovat tukeneet Helsingin yliopisto ja siemenperuna-alan organisaatiot. Kummina on ollut Paula Ilola Puutarhanaisista.
www.mtk.fi -> Kummit maailmalla
Facebook / FFD

Tansaniassa viljellään siemenperunaa suomalaisin opein

MBEYA, WANGINGOMBE, NJOMBE, IGERI/TANSANIA (MT)
Etelä-Tansanian ylängöillä varttuu paraikaa kuudessa kylässä ensimmäinen sato virallisesti valvottua, tervettä siemenperunaa.

Terveiden koeputkitaimien ja minimukuloiden kasvatus tapahtuu Ari-Uyolen tutkimuskeskuksen laboratoriossa ja kasvihuoneissa. Lisäysviljely hoidetaan Igerin tutkimusaseman pelloilla Etelä-Tansaniassa noin kahdentuhannen metrin korkeudessa.

Takana on lähes nelivuotinen projekti, jossa suomalaiset siemenperunatoimijat ovat antaneet ammattiosaamistaan tansanialaisille. Näin on luotu paikallisiin oloihin sovellettu malli tarkastetun terveen siemenen tuottamiseksi.

Viljelytekniikan puutteet

Ari-Uyolen tutkija **John K. Kigwinya** arvioi, että siemenperunatiloilla päästään 25–30 tonnin satoihin, kunhan tuotantotavat vakiintuvat. Siihen tarvitaan kuitenkin vielä 2–4 vuotta ohjattua tuotantoa ja lisää koulutusta.

Peruna on Tansaniassa tärkeää ravintoa: sitä viljellään noin viisi kertaa Suomen kokoisella alalla.

Lannoitteet ovat kalliita. Kolmen kylän viljelijät vakuuttavat, että niiden hankinta on mahdollista, kun sadot nousivat koekaudella jo kaksin–kolminkertaisiksi.

Merkittävin taito on tautien torjunta. Kigwinyan mukaan monet alueen viljelijät torjuvat edelleen perunaruttoa vasta sen ilmestyttyä kasvustoon eli liian myöhään.

”Yhteistyö on hyvä juttu. Sen ansiosta olemme päässeet osallisiksi uudesta tiedosta”, summaa nuori viljelijä **John Braun** Idimin kylästä Mbeyan alueelta.

Siemenperunan tuotanto on luonut viljelijäryhmiä, jotka vaihtavat kokemuksia ja hankkivat yhdessä muun muassa lannoitteita.

”Jos toimisimme yksin, tätä mahdollisuutta ei olisi avautunut. Olemme siitä hyvin kiitollisia ja se innostaa yrittämään”, kuvaa toinen idimiläinen **Mwasile Yolam Dickson.**

Yhteistyön idut kasvavat

Tutkija **Shimelles Tenaw** Helsingin yliopistosta on selvittänyt perunanviljelijöiden käsityksiä yhteistyöstä ja köyhyyden poistamisesta 16 kylässä.

Useimmissa niistä on esimerkiksi markkinointiosuuskunta, mutta monet viljelijät eivät edes tienneet sen olemassaolosta. Viljelijät kaipaavat etenkin viljelyneuvontaa ja harjoittavat runsaasti oma-aloitteista yhteistyötä.

Hän suosittaa tutkimuksessaan, että Njomben alueen maatalouden neuvontajärjestön Nadon mallia laajennettaisiin ja se muutettaisiin kolmannen asteen osuuskunnaksi, johon viljelijöiden ryhmät ja kylien osuuskunnat voisivat liittyä.

Nadon päällikkö **John Wihallah** kertoo, että he ovat kouluttaneet Wangingomben alueella noin 60 nuorta viljelijää, jotka toimivat vapaaehtoisina neuvojina kylissään.

Yhteistyökuvioon kuuluu paitsi viljelytekniikka myös esimerkiksi yhteisvarastointi ja -hankinnat. Talouden suunnitteluun ja investointeihin viljelijäryhmät perustavat osuuskassan.

”Viljelijät oppivat silmillään. Pitää ensin nähdä tuloksia käytännössä, jotta niihin voi uskoa”, hän sanoo.

Ari-Uyolen johtaja **Zacharia Malley** toivoo jatkoa Suomen ja Tansanian yhteistyölle. Terveen siemenperunan tuotanto on tärkeä alku, mutta koko perunan arvoketju pitäisi luoda ruoka- ja teollisuusperunan tuotannosta jalostukseen asti.

Hotellit muun muassa hankkivat muualta tuotuja ranskanperunoita, vaikka paikalliseenkin tuotantoon olisi hyvät edellytykset, hän harmittelee.

KAIJALEENA RUNSTEN

Njomben alueen kasvinterveystarkastaja Romuald Kotunga Metwele teki Maduman kylässä tarkastuksen ennen perunanistutusta. Andrea Kifikilon pelto hyväksyttiin viralliseen siemenperunan tuotantoon.